

INDEX CAPITUM LIBRI QUARTI

DE SIMONIA.

- CAP. I. Quid sit simonia.
- CAP. II. An sit aliqua simonia jure divino prohibita.
- CAP. III. De malitia simoniæ.
- CAP. IV. An in simonia detur aliqua malitia contra justitiam.
- CAP. V. An simonia sit solum in lege nova, an etiam in veteri.
- CAP. VI. An in lege naturæ simoniæ vitium daretur.
- CAP. VII. An detur aliqua simonia solo ecclesiastico jure prohibita.
- CAP. VIII. An detur aliqua simonia in materia mere naturali.
- CAP. IX. An possit esse materia simoniæ gratia sanctificans, etc.
- CAP. X. An sacramenta Ecclesiæ sint materia simoniæ.
- CAP. XI. An materia sacramentorum vendi possit.
- CAP. XII. An possit sacramentum emi in necessitate.
- CAP. XIII. An omnes actus potestatis ordinis sint materia simoniæ.
- CAP. XIV. An sacramentalia sint materia simoniæ.
- CAP. XV. An divina officia sint materia simoniæ.
- CAP. XVI. An actus spirituales soli operanti utiles, sint materia simoniæ.
- CAP. XVII. An religiosi ingressus ad habitum vel professionem sit materia simoniæ.
- CAP. XVIII. An functiones supernaturalis doctrinæ sint materia simoniæ.
- CAP. XIX. An actus jurisdictionis interni fori sint materia simoniæ.
- CAP. XX. An actus ecclesiasticæ jurisdictionis externi fori sint materia simoniæ.
- CAP. XXI. An defatigatio corporalis circa opera spiritualia, et obligatio ad illa sit materia simoniæ.
- CAP. XXII. An omissio spiritualium actuum sit materia simoniæ.
- CAP. XXIII. An non spirituale, ob anexionem ad spirituale sit materia simoniæ.
- CAP. XXIV. An beneficia ecclesiastica sint materia simoniæ ex divino et ecclesiastico jure.
- CAP. XXV. An præstimonia sint materia simoniæ contra jus divinum vel humanum.
- CAP. XXVI. An pensiones ecclesiasticæ sint materia simoniæ.
- CAP. XXVII. An commendæ, coadjutoriæ, vel hospitalia sint materia simoniæ.
- CAP. XXVIII. An jus patronatus sit materia simoniæ, ubi de jure sepe liendi, et similibus.
- CAP. XXIX. An temporalia officia ecclesiastica vel actus eorum sint materia simoniæ.

- CAP. XXX. Quale pretium ad simoniam requiratur, ubi disquiritur an commutatio spiritualis pro spirituali simoniaca sit.
- CAP. XXXI. Utrum in commutatione spiritualium committatur simonia saltem contra jus ecclesiasticum.
- CAP. XXXII. Utrum prælati auctoritas necessaria sit ut permutatio spiritualium non sit simoniaca.
- CAP. XXXIII. Utrum beneficium ecclesiasticum possit cum pensione permutari absque simonia.
- CAP. XXXIV. Utrum possint beneficia inæqualia permutari, facta recompensatione, absque simonia.
- CAP. XXXV. Utrum renunciare beneficio in favorem tertii sit simonia.
- CAP. XXXVI. Quando temporale donum sit pretium rei spiritualis.
- CAP. XXXVII. Utrum sufficienter dividatur pretium simoniæ in tria vulgata membra.
- CAP. XXXVIII. Quid per munus a manu intelligatur.
- CAP. XXXIX. Quid sub munere ab obsequio comprehendatur.
- CAP. XL. Quid per munus a lingua significetur.
- CAP. XLI. De divisione simoniæ in mentalem, conventionalem, et realem.
- CAP. XLII. De simonia ficta.
- CAP. XLIII. De simonia confidentiali.
- CAP. XLIV. De intentione ad mentalem simoniam necessaria.
- CAP. XLV. Utrum intentio remunerandi spirituali dono temporalem obligationem sit simonia.
- CAP. XLVI. Utrum pactum spiritualis functionis non debitæ ex officio sit conventionalis simonia.
- CAP. XLVII. Utrum exactio stipendii pro spirituali functione debita ex officio, sit conventionalis simonia.
- CAP. XLVIII. Utrum consuetudo exigendi temporalia pro spiritualibus, conventionalem simoniam incurrat.
- CAP. XLIX. Utrum possit esse realis simonia sine conventionali.
- CAP. L. Utrum redemptio vexationis, interveniente pacto, simoniam realem et conventionalem contineat.
- CAP. LI. An transactio, seu pactum onerosum, ut lis finiatur in spiritualibus, simonia sit.
- CAP. LII. An simonia cadere possit in Pontificem vel ejus curiam.
- CAP. LIII. Quibus modis inferiores prælati, vel eorum ministri, aut familiares, simoniam committere possint.
- CAP. LIV. Quomodo in aliis hominibus cujuscumque status possit simonia inveniri.
- CAP. LV. Pro quibus simoniis nulla pœna ipso jure imposita sit.
- CAP. LVI. Pro quibus simoniis aliqua censura sit imposita, et quæ illa sit.
- CAP. LVII. An beneficium, vel res spiritualis per simoniam comparata, retineri possit, vel dimittenda sit.
- CAP. LVIII. An beneficia prius rite obtenta, per simoniam circa beneficium, amittantur.
- CAP. LIX. An pretium pro re spirituali acceptum, ex naturali jure restitutioni obnoxium sit.
- CAP. LX. An pretium simoniacum ex jure ecclesiastico sit restituendum ante condemnationem, et quibus.
- CAP. LXI. An dispensatio cadere possit in simoniam, et quomodo.

LIBER QUARTUS
DE SIMONIA.

Ordo eorum quæ in hoc libro sunt tractanda. — Expeditis aliis speciebus sacrilegii, quæ breviori tractatum postulabant, superest dicendum de Simonia, quæ vitium est sub genere sacrilegii contentum, ut diximus, et sub se habet varia membra, ratione quorum copiosior habet materiam. Nam, quia vitium hoc in aliquam hominum utilitatem redundare solet, et interdum fovet appetitum divitiarum, interdum appetitum honoris et dignitatis, ideo frequentius in Ecclesia committitur, et in magnam ejus perniciem cedit. Maxime quia propter hoc vitium sæpius beneficia indignis conferuntur, electiones injustæ fiunt, et res sacræ ac divinæ indigne tractantur. Ob has ergo causas, separatim de hoc vitio tractamus, eique hunc integram librum tribuimus, quia non potest non esse copiosior illius consideratio. Prius ergo quid simonia sit, postea quotuplex sit, et quas causas habeat, ac tandem quas poenas vel effectus inferat, declarabimus.

CAPUT I.

QUID SIMONIA SIT, ET CUR HAC VOCE SIGNIFICATUR.

1. *Quod vitium significetur per hoc nomen simonia.* — Principio supponendum est hoc nomine simoniæ, vitium quoddam significari, quod committitur, vendendo, emendo, aut quocumque modo commutando rem sacram, seu spiritualem pro temporali. Nam quod hujusmodi contractus fieri possit et soleat, notius est quam ut declaratione indigeat. Quod vero talis contractus cedat in injuriam rei sacræ, nunc supponitur, nam infra ex professo probandum est in variis speciebus simoniæ, quia non in omnibus eandem radicem malitiæ habet. Ideoque sufficit nunc quædam

brevis declaratio; nam, eo ipso quod res sacra, ut sacra est, pro re temporali ac profana commutatur, indigne tractatur ac profanatur; ergo talis commutatio malitiam sacrilegii involvit. Vel aliter, eo ipso quod res spiritualis temporali pretio emitur aut venditur, illi æquiparatur in valore et æstimatione, quia contractus ipse postulat quamdam æqualitatem inter ea quæ commutantur; at hoc ipsum est contra debitam æstimationem et dignitatem rei sacræ; ergo talis actio vitiosa est, meritoque inter sacrilegia connumeratur. Quod denique hoc vitium nomine simoniæ significetur, constat ex usu totius Ecclesiæ, et ex titulis de Simonia in Decretalibus Sexti. et Clementis., et ex innumeris Decretis, causa 1, per sex primas quæstiones, ubi hæc materia ex Patribus, et a Doctoribus tractatur: et a Theologis in 4, d. 25 et 22, q. 100, et ab aliis multis Doctoribus, qui de hac materia scripserunt.

2. *Quis huic vitio nomen simoniæ imposuerit.* — *Que hæresis quondam simonia diceretur.* — Solet autem hic quæri, quis nomen simoniæ huic vitio imposuerit, et qua ratione ita appellatum sit. Sed non est res magni momenti. Nam de auctore nominis nihil (ut arbitrator) certum dici potest. Chrysostomus quidem, hom. 60 ad Populum, omnes, qui hoc vitium committunt, Simones vocat, dum prohibet ne ullus Simon communicare audeat; et homil. 13 in Marc., Simonem proponit tanquam primum hujus vitii exemplar, quem imitari dicit omnes, qui gratiam Christi emere student; et eodem modo loquuntur Patres illi æquales, vel antiquiores; distincte vero non utuntur voce simoniæ pro ipso vitio significando. Gregorius autem, lib. 7, epist. 110, 113 et 114, simoniam hæresim appellat. Legimus item antiquiores Patres mentionem facere ejusdem hæresis, quam simonia-

cam appellant, ut patet apud Nazian., orat. 44 in Pentecost, prope initium, et Epiphani., hæres. 21. Sed illa longe alia hæresis fuit a vitio simoniæ; imo fuit infinitarum collectio hæresum, nam ille Simon et negabat Deum esse creatorem cæli et terræ, seque creatorem Angelorum faciebat, et Spiritum Sanctum quamdam feminam esse dicebat; et sexcenta similia deliramenta effutiebatur. Imo ait Irenæus, lib. 1 contr. Hæres., cap. 20, ab illo hæreses omnes substituisse, et sectatores ejus vocatos esse simonianos, ut etiam appellat Augustinus, lib. de Hæres., in 1, qui longe diversi sunt a simoniæ. Ergo hæresis simoniæ, de qua loquitur Gregorius, non complectitur totam doctrinam falsam Simonis; sed pro illa speciali quam Simon indicavit, quando virtutem dandi Spiritum Sanctum emere voluit, vox illa usurpata est a Gregorio, et inde postea vox incompleta *simoniæ*, derivata est ad proprium vitium et sacrilegium significandum.

3. *Rationes assignantur cur a Simone nomen acceperit hoc vitium.* — *Prima.* — *Secunda.* — Rationes autem ob quas a Simone hoc vitium nomen acceperit, plures redduntur. Prima est, quia ille fuit primus, qui in lege gratiæ hoc vitium commisit; an vero ante hanc legem alii illud commiserint, infra videbimus. Secunda est, quia ex parte materiæ gravissime deliquit, quia ipsamet personam Spiritus Sancti, et dona ejus venalia esse voluit, et consequenter voluit Spiritum Sanctum sibi subjectum, et tanquam servum venalem habere, sicut scripsit Tharasius ad Paschasium Papam, et habetur in c. *Eos*, 1, quæst. 1. Tertia est, quia simul emendo et vendendo Spiritum Sanctum peccavit, saltem affectu, intentione et conatu. Formaliter enim emere tentavit potestatem dandi Spiritum Sanctum, et quia hæc potestas non datur sine ipso Spiritu Sancto, ipsum etiam Spiritum Sanctum emere voluit. Et ita ex loco Actor. 8, probat Chrysostomus, homil. 13 in Marc., non solum esse malum vendere spiritualia, sed etiam emere: *Nam Simon Magus* (inquit) *non quia vendidit, sed quia emere voluit, damnatus est.* Nihilominus addit D. Thomas, dicta q. 100, art. 1, ad 4, etiam peccasse vendendo Spiritum Sanctum, saltem affectu, et intentione, quia ad hoc emere volebat potestatem, ut postea ipsum Spiritum Sanctum venderet, et allegat cap. *Salvator*, 1, quæst. 3, ubi Urban. II ait: *Simon Magus non Spiritum Sanctum propter Spiritum Sanctum, quo ipse*

erat indignus, sed ideo quantum in ipso erat, emere voluit, ut ex venditione signorum, quæ per eundem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Sic etiam Epiphani., hæres. 21, inquit: *Cum Simon non haberet rectum cor, neque cogitationem rectam, sed lucro et studio pecuniarum intentus esset, offerebat pecunias Petro Apostolo, ut daret ipsi potestatem dandi Spiritum Sanctum per manus impositionem; ita ratione secum invita, qua dare vellet multis pro modica pecunia, atque sic per exhibitionem Spiritus multas pecunias cumulare ac lucrari.* Et Cyrillus Hierosolymitanus Cateches. 16: *Non dixit* (inquit): *Date mihi Spiritus Sancti communionem, sed potestatem, ut aliis venderet quod non erat venale.* Et similem sententiam habet Augustinus, tr. 10 in Joan. Neque hanc pravam Simonis intentionem temere judicarunt Patres, sed ex verbis et circumstantiis personæ et operum ejus prudenter eam collegerunt. Expresse enim ipse Simon dixit Apostolis: *Date mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum Sanctum;* cum enim aiebat: *Date,* non liberalem donationem, sed oblationem pretio venditam postulabat; eodem ergo modo dare intendebat. Unde recte Augustinus, tract. 10 in Joan.: *Putabat* (inquit) *mercatorem esse Apostolos, tatis enim ipse erat, et quod venderet emere volebat.*

4. Quarta ratio sumi potest, ex eo quod hoc vitium in Simone primum per Apostolos damnatum, et quasi anathematizatum est. Unde est illud, quod Gelas. Papa, epist. 1, cap. 26, de Simoniacis scripsit: *Dantem simul et accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur, involvit.* Et habetur in cap. *Quos*, 6, 1, q. 1, et similis sententia potest sumi ex cap. *Reperiuntur*, 7. Quinta ratio sumi potest, quia in Simone non solum ipsum vitium damnatum est, sed etiam radix ejus, quæ est avaritia, a qua maxime oriri solet. Quod adeo exaggerat Urban. Papa, in d. cap. *Salvator*, ut dicat: *Nec Apostolus emptionem Spiritus Sancti (quam bene fieri non posse noverat), sed ambitionem quæstus talis, et avaritiam, quæ est idolorum servitus, in eodem Simone exhorruit, et maledictionis jaculo percussit.* Ubi non intelligit, Apostolum non exhoruisse vitium ipsum emendi Spiritum Sanctum; nam in universum affectum illum exhorruit; maxime vero talem, qui ad turpem quæstum ex nimia avaritia ordinabatur. Unde illi maxime sunt simoniaci, maximeque hæreticum illum imitantur, qui ob temporalem quæstum spiritua-

lia emunt, quamvis omnes ementes et vendentes, simoniaci sint, quacumque intentione id faciant. Sexta etiam ratio addi solet, quia Simon ex falsa fide, et ex hæresi concepta, in vitium illud prolapsus est. Quod ex verbis Petri non obscure colligitur: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri*. Illa ergo existimatio non erat secundum fidei puritatem, ut ponderavit Ambrosius, lib. 2 de Pœnit., c. 4, cap. *Petrus*, 1, quæst. 1. Fuit ergo aliqua hæresis. Illa vero duobus modis explicari potest. Primo, quia revera non existimabat nec credebatur illud esse donum Dei, sed putabat Apostolos esse magos, sicut ipse erat, et volebat ab eis doceri artem illam, et ad hoc pecunias offerebat. Hoc indicavit Magist. Histor. in Actib., c. 44, dicens, existimasse Simonem, Apostolos quadam peculiari industria potestatem illam solitos fuisse conferre, potuisseque pecunia comparari. Secundo, quia existimavit Spiritum Sanctum et dona ejus venalia esse, et pecunia obtineri posse, ut ait Nicephorus, libro secundo Histor., capitul. 6, et indicat Cyrillus Hierosolymitanus, Cateches. 6; ex quo manavit hæresis affirmans spiritualia posse pecunia æstimari, quam Armenis tribuit Guido Carmelita, ut refert Castro, verb. *Simonia*.

5. *Cur hoc vitium simoniaca hæresis appellatur.* — *Cur simonia Neophytorum hæresis dicatur.* — Atque ex his obiter intelligitur, cur vitium hoc, quod sacrilegium esse diximus, simoniaca hæresis a Gregorio appellatur. Estque in jure canonico valde usitatus ille modus loquendi, ut patet, 1, quæst. 1, cap. *Presbyter*, 3, cum aliquib. sequentib., cap. *Cum liqueat*, 13, cap. *Statuimus*, 206, et gravissime in cap. *Eos*, 21, ubi Macedonii hæresi hæc antefertur; nam Macedonius Spiritum Sanctum Patris et Filii servum faciebat, Simon autem hominum, quem Simoniaci imitantur. Et in cap. *Patet*, ult. 1, q. 7, cum magna exaggeratione dicitur Simoniacos, tanquam primos et præcipuos hæreticos, esse detestandos. Et quod loquantur hæc jura de ipso vitio simoniæ, patet ex cap. *Quoties*, extra, de Simon., ubi quidam dicitur ordinatus per simoniacam hæresim; unde aperte constat ipsum vitium hæresim appellari. Solet etiam Gregorius hanc vocare Neophytorum hæresim, ut patet ex dicta epist. 110, et ex lib. 4, epist. 55, et lib. 5, epist. 107, et c. *Quisquis*, 1, q. 1, non quia ab aliquo homine sic appellato originem traxerit (nullum enim talem histo-

ria referunt), sed quia Simon adhuc neophytus, id est, recens baptizatus illam invenit, ut ibi notat Glossa, et alii.

6. *Simonia per se non est fidei contraria.* — Sed nihilominus certum est vitium hoc per se et formaliter non esse contrarium fidei, quia per se non requirit errorem in intellectu contrarium fidei. Nam, licet non male sentiat de rebus sacris, potest tamen ex aliquo pravo affectu vel intentione eas indigne tractare. Alias omne sacrilegium hæresis esset, quod verum non est. Dicit D. Thomas, dicto art. 1, ad 1, simoniam vocari hæresim quoad externam professionem, quia qui donum Spiritus Sancti vendit, profitetur se esse doni Spiritus Sancti dominum; vel, generalius loquendo, qui rem spiritualem et sacram vendit, eam tanquam venalem se æstimare significat, ac subinde judicare esse rem pretio æstimabilem, quod speculative judicatum hæresis esset. Tamen quia potest vitium committi cum solo iudicio practico, sine illo speculativo, ideo proprie et vere hæresis non est. Et ita Glossa et Doctores in cap. *Firmissime*, de Hæret., notant simoniacum vocari hæreticum late, non proprie. Fortasse etiam ab origine dicta est hæresis simoniaca hæresis, quia ex hæresi primum orta est, et qui illam exercet, primum hæresiarcham novi Testamenti imitatur. Propter quæ omnia, vitium hoc, præsertim frequenter usitatum, suspicionem hæresis afferre solet, et pœnas aliquo modo similes mereri, ut infra suo loco videbimus.

7. *Definitio simoniæ proponitur et explicatur.* — *Simoniam distinguere specie a cæteris sacrilegiis.* — Posset ergo simonia juxta dicta breviter definiri, esse sacrilegium, quod committitur in emptione et venditione, seu in contractu quolibet, quo res spiritualis, ut talis est, pro temporali commutatur. Quod enim hoc vitium sub hoc genere contineatur, supra ostensum est, quia revera est profanatio quædam et injuriosa contractatio rei sacræ. Per hoc ergo genus ab aliis vitiis religioni contrariis, quæ sub hoc genere non continentur, distinguitur. Per alias vero particulas explicatur differentia propria constitutiva hujus vitii, et ita illam declarant Hostiens., et Abbas, in cap. *Nemo*, de Simonia. Unde per easdem distinguitur simonia ab aliis speciebus sacrilegiorum; nam in aliis non tractantur indigne res sacræ, ut tales sunt, per voluntariam commutationem, sed per actiones longe diversas, ut supra visum est. Quæ differentia tanta visa est Cajetano, ut crediderit per eam distingui

hoc vitium quasi genere, ab omnibus aliis vitiis contra religionem hætenus tractatis. Verumtamen satis est si dicamus per illam distinguere specie ab omnibus aliis sacrilegiis. Nam a genere ipso excludi non potest per illam differentiam, nec enim descriptio proposita ex repugnantibus partibus constat. Nam licet emptio sit voluntaria actio, nihilominus est contra reverentiam rei sacræ, et ideo differentia illa optime potest contrahere genus sacrilegii. Quod autem simonia distinguatur specie, etiam morali, et in genere vitii, a cæteris sacrilegiis, probari potest ex diversa ratione deformitatis in ordine ad rectam rationem, et ex aliis quæ de distinctione harum specierum sæpe diximus. Et ut abstrahamus ab speculativa quæstione, saltem est moraliter certum, hanc speciem esse diversam in ordine ad confessionem, quia necesse est in confessione explicare simoniæ peccatum commissum esse. Neque satis esset in genere dicere sacrilegium aliquod esse commissum, quod est indubitatum apud omnes, et communi consensu totius Ecclesiæ receptum. Imo etiam in speciebus simoniæ (ne de illarum distinctione iterum dicere necesse sit), idem cum proportione observare necessarium erit. Nam inter eas esse solet tanta varietas, ut modum et materiam simoniæ declarare necessarium sit; sive id sit propter rigorosam specificam distinctionem, sive quia in ordine ad mores humanos non potest aliter de illa ferre morale seu sacramentale iudicium.

8. Ex his sufficienter declaratum videri poterat, quid sit simonia generatim sumpta, quia clarior et distinctior notitia non est in hoc principio requirenda, ne omnia confundamus. Nihilominus prætermittere non possumus communem et usitatam definitionem simoniæ, ejusque brevem declarationem, ne illam reprehendere aut contemnere videamur. Non est enim ita, sed in re non putamus distinguere ab ea quam tradidimus, imo in hoc excedit, quod per universales terminos et abstrahentes a particularibus opinionibus datur; nos enim, ut insinuaremus consequentiam hujus doctrinæ ad traditam in superioribus, et ut supponeremus omnia quæ dicta sunt in genere de sacrilegio, in simonia supponenda esse, ideo per genus sacrilegii illam descripsimus; usitata vero definitio sic habet.

9. *Definitio simoniæ magis usitata explicatur.* — Simonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum. Hanc amplectitur D. Thomas in d.

25, quæst. 5, art. 1, et omnes Theologi in 4 d. 25; et Altis., lib. 3, tract. 21; Alens., 2 p., quæst. 167, alias 185, memb. 2; Anton., 2 p., tit. 1, cap. 5, § 1; Sot., l. 9 de Just., q. 5, art. 1; juris canonici interpretes, in Rub. de Simon. Et Summistæ eodem; Navar., cap. 23, num. 100; Armach., lib. 10 de Quæst. Armen., c. 12. Estque sumpta ex Glossa in princip. 1, 1, verb. *Quidam*, ubi Turrecrem. late illam tractat et defendit. Ponitur autem loco generis *studiosa voluntas*, vel quia generalissimum genus est, de quo non potest esse controversia, quin sit de ratione ejusdemque peccati et vitii, quia sine voluntate eligente peccari non potest, et hæc dicitur voluntas studiosa; vel ad denotandum hoc vitium esse oppositum religioni, quæ est pars justitiæ, et voluntatem habet pro subjecto proprio. Vel ad indicandum, vitium hoc non opere tantum, sed etiam solo affectu deliberato posse committi, non solum generali ratione qua omne peccatum potest solo desiderio fieri, ut Navar. significat, sed etiam alia speciali, quam in simonia mentali infra explicabimus. Vel denique quia prima simonia in Ecclesia commissa, a quo hoc vitium nomen accepit, sola studiosa voluntate et conatu commissa est, ut placuit Victor., in Relect. de Simon., num. 3, cum Armae. supra. Et sumpta videtur illa particula ex c. *Qui studet*, 1, quæst. prima.

10. *Quid loco differentia.* — Reliquæ particulae ponuntur loco differentia, et fere coincidunt cum supra positis: tria vero in eis insinuatur, ex quibus pendet tota cognitio hujus vitii. Primum est materia simoniæ, quæ explicatur illis verbis, *aliquid spirituale, vel spirituali annexum*. Ubi statim occurrebat inquirendum, quid hic significetur nomine spiritualis, et quid sit spirituali annexum. Verumtamen ad exacte hoc explicandum, oportet multa dubia infra tractanda hic antevertere, quod confusionem pareret. Et ideo D. Thomas non curavit hoc per definitionem explicare, sed per exempla; ut in argum. *Sed contra*, ait, vendere altare, decimas, vel Spiritum Sanctum, esse simoniam, ex cap. *Altare*, 1, q. 3; et in solut. ad 6, numerat *Sacramenta, et alia* (inquit) *hujusmodi*. Victor. vero, post longam disputationem, concludit in num. 6, spirituale in proposito esse idem quod *donum Spiritus Sancti*, juxta illud Act. 8: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum Dei existimasti pecunia possideri*. Et sub hoc dono, ait comprehendere tam gratias gratis datas, quæ numerantur 1 Corinth. 12, quam varia minis-

teria seu Ecclesiae dignitates, quae ad Ephes. 4 recensentur; Navarrus autem, dicto cap. 23, num. 99, et ad Rubr. de Judic., num. 24, imprimis declarat debere esse donum supernaturalis ad salutem animarum ordinatum; et deinde addit non oportere ut sit immediate datum a Deo, sed satis esse quod sit ab Ecclesia institutum, per supernaturalem potestatem a Christo sibi gratis datam. Et addit ultimo, oportere ut sit gratis dandum. Sed hoc addere non oportet, quia si res ita sit spiritualis, ut sit materia simoniae, eo ipso habet ut gratis danda sit, ut infra dicemus.

11. *Quid in hoc loco significet donum spirituale.*— Sed, ut dixi, haec materia non potest hic satis explicari, nec fere una definitione describi, sed paulatim explicanda est in discursu doctrinae, et ideo dico breviter cum Richard., 4, dist. 25, art. 3, quaest. 1, et aliis Theologis ibi, quos alii, et praesertim Summistae omnes imitantur, spirituale hic non dici ab spiritu creato, sed ab increato, id est, ab Spiritu Sancto quatenus est auctor donorum gratiae, quae per antonomasiam spiritualia dona vocantur; sub spiritualibus autem donis hic intelligimus omnes gratias gratis datas, et omnia dona Spiritus Sancti, et ministeria divinitus ordinata ad spiritualem salutem animarum, et a fortiori instrumenta ejusdem salutis, et quicquid propter illam est a Deo, vel Ecclesia specialiter institutum. Hoc non aliter nunc probatur, quam ex verbis Christi, Matt. 10: *Gratis accepistis, gratis date.* Ibi enim (ut infra declarabo) intrinsicam malitiam simoniae significavit; unde etiam indicavit propriam materiam ejus, quae sunt gratiae gratis datae, et alia supernaturalia dona, quae gratis dantur in ordine ad salutem animae. Item ex verbis Petri: *Existimasti donum Dei pecunia possideri.* Spirituale ergo in dicta definitione ab Spiritu Sancto denominatur, seu a salute animae, quae per antonomasiam spirituale bonum dicitur, quia est suprema participatio Spiritus Sancti, et maxima perfectio Spiritus creati; ideoque omnia dona, quae ad hanc salutem ordinantur, per se ac proxime singulari titulo spiritualia vocantur. Et hic est communis consensus omnium, quia vitium simoniae circa totam hanc materiam versari potest, et illam non excedit, ut ex sequentibus constabit.

12. *Quae res dicantur annexae spiritualibus.*— Addo vero bona spiritualia in tantum esse posse materiam simoniae, in quantum facto, licet non jure, pro materiali pretio aestimari

ac commutari possunt. Quia tamen haec spiritualia, de quibus homines prave negotiari possunt, non sunt pure immaterialia, imo frequentius sine corporalibus non subsistunt, ut dicitur in cap. *Si quis objecerit*, 1, quaest. 3, ideo in definitione adduntur ea, quae sunt spiritualibus annexa. Hujusmodi autem sunt res quaedam, quae, licet in se materiales sint, cum spiritualibus connectuntur, vel tanquam materia cum forma, ut calix argenteus cum consecratione; vel tanquam materiale cum formali, ut ablutio cum ratione sacramenti; vel ut principium seu inchoatio ad terminum, ut jus patronatus ad beneficium; vel tanquam effectus ad causam aliquo modo, si beneficium datur propter officium: unde ex his quaedam dicuntur annexa antecedenter, alia consequenter, alia concomitanter, de qua partitione infra suo loco dicemus.

13. *In venditione rei sacrae peculiariter explicatur simonia.*— Secundo, in illa particula definitionis insinuat id, in quo maxime realis simonia consistit, id est, indebita actio circa rem sacram, de qua dicitur esse emptionem vel venditionem ejus. Quia res spirituales et sacrae multis modis possunt injuria affici, et non omnes pertinent ad simoniam, sed tantum illae, quae fiunt per hujusmodi contractum. Declarat autem divus Thomas supra, et omnes cum illo, sub nomine emptionis et venditionis comprehendere alios contractus aequivalentes venditioni, quales sunt: Do ut facias, vel ut obligeris ad hoc vel illud, et similes. Nam etiam in jure civili solet interdum venditionis contractus in hac generalitate sumi, ut expresse dicitur in leg. *Sicut*, § *Venditionis*, ff. Quibus modis pignus, etc. Et ibi Glossa refert alia jura; et latius Tiraque., lib. 1 de Retract., § 1, Gloss. 2. Tertio, in eadem venditionis voce indicatur tertium, quod in hoc peccato intervenit, nimirum pretium, sine quo nec datio rei spiritualis esset venditio, nec receptio esset emptio, sed esset gratuita donatio et acceptio, quod est contra rationem simoniae, ut declaratum est, et sumitur ex capit. 1, et capit. *Gratia*, 1, quaest. 1, quatenus ibi dicitur simoniacos, non gratis seu gratuito ordines accipere, et clarior ex Actor. 8: *Existimasti donum Dei pecunia possideri.* Tamen, sicut diximus venditionem late sumi pro acceptione non gratuita, ita pecunia vel pretium accipiendum est pro quacumque re aequivalente, seu pretio aestimabili; unde aliqui addunt illi definitioni particulam, *pro re temporali.* Sed non est ne-

cessaria, quia in ipso verbo vendendi satis continetur, et quia nonnullam patitur dubitationem, de qua infra dicetur.

14. *Particula a Canonistis addita rejicitur.* *In actu interno potest dari simonia quae si non habeat adjunctum externum, non est capax poenarum Ecclesiae.*— Addunt aliqui Canonistae huic definitioni aliam particulam, nimirum, *opere subsecuto*, quia si per solam voluntatem definiatur, conveniet definitio simoniae mentali, non vero reali, vel conventionali: ita Host., in cap. *Nemo*, de Simon., nec repugnat ibi Abbas. Sed posset contra eos converti ratio, quia addita illa particula, definitur realis simonia, et externa, non vero mentalis, in qua est essentialis ratio peccati, nam actus exterior non addit essentialem malitiam actui. Unde illi videntur locuti ut jurista de simonia, quae ad forum Ecclesiae externum pertinet, et est capax poenarum Ecclesiae, quae semper requirit aliquod opus subsecutum, etiamsi mentalis sit. Tamen apud Deum potest dari vera simonia per solam voluntatem. Fateor tamen potuisse simoniam definiri, non per voluntatem, sed per actum ipsum, dicendo esse venditionem rei spiritualis, sicut definitur furtum esse acceptionem rei alienae, etc. Et sicut ibi non excluditur furtum mentale, quia intelligitur esse acceptionem actu, vel voto seu desiderio, ita dici posset de simonia. At vero etiam e converso, cum dicitur, *est voluntas vendendi*, etc., non excluditur actualis venditio voluntaria, et studiosa seu deliberata, quia actio illa, ut simonia sit, voluntatem illam includit. Unde tota controversia est de modo loquendi; nam res satis constat, et vulgata definitio sustineri poterit sine ulla additione. Illa vero quam nos dedimus, per proprium genus vitii et differentiam ejus, videtur profecto satis accommodata, et juxta utramque totam hanc materiam prosequemur.

15. *In quatuor capita distribuuntur omnia, quae de simonia sunt dicenda.*— Ex dicta ergo essentiali ratione hujus vitii, reducere possumus totam illius materiam et amplitudinem ad quatuor capita, seu quatuor divisiones, juxta quatuor conditiones ejus, quae ex dictis definitionibus colliguntur, scilicet, genus vitii, seu sacrilegii; materia, circa quam versatur, quae est res aliqua spiritualis; pretium, seu res temporalis, quae pro tali re spirituali datur; actio ipsa vendendi seu commutandi; et ad primum ex his capitibus potest accommodari divisio simoniae in intrinsicam malam, vel solum quia prohibita est. Nam vitium consistit in devia-

tione a regula; constituitur enim per carentiam conformitatis ad regulam: regula autem est lex seu jus prohibens talem actionem; hoc autem jus explicatur per illam divisionem; recte ergo generi accommodatur. Ad secundum pertinent variae divisiones simoniae, quae ex parte materiae dari solent, ut quod simonia alia est circa rem spiritualem, alia circa rem annexam rei spirituali; vel in particulari solet distingui simonia in ordinibus, vel in beneficiis, et aliis similibus. Ad tertium pertinet divisio illa simoniae ex parte pretii, scilicet, a manu, a lingua, ab obsequio, ex cap. *Ordinationes*, 1, quaest. 1, cap. *Totum*, 1, q. 3. Et huc spectant aliae quaestiones, de variis rebus quae in commutationem rei spiritualis dari possunt. Ad quartum spectat communis etiam divisio simoniae, in mentalem, realem et conventionalem, et huc etiam spectant omnes modi pactionum et contractuum, qui sufficiunt ad simoniam committendam, ex quorum cognitione pendet, qui non sufficiunt. In his ergo quatuor capitibus, totam hanc materiam, quantum ad explicandam culpam spectat, comprehendemus; et eodem ordine illam prosequemur, quia videtur satis accommodata ad naturam et varietatem hujus vitii explicandam; qua intellecta, facile erit de obligationibus quae ex ea resultare possunt, et de poenis illis impositis dicere.

CAPUT II.

SITNE ALIQUA SIMONIA JURE DIVINO PROHIBITA, INCIPITQUE EXPLICARI PRIMA DIVISIO SIMONIAE, IN EAM QUAE EST PROHIBITA QUIA MALA, ET EAM QUAE EST MALA, QUIA PROHIBITA.

1. *Prima simoniae divisio: in eam quae est de jure divino, et in eam quae est de jure ecclesiastico.*—*Probaturs divisio.*—Quoniam praecipua hujus tractatus intentio est declarare malitiam simoniae, quae per comparisonem ad regulam, quae est jus seu praecceptum, sumenda est, ideo primo loco tractanda est divisio simoniae, quae per comparisonem ad hanc regulam sumitur. Ante omnia ergo supponenda est divisio simoniae, in eam quae est contra jus divinum, et eam quae tantum est contra ecclesiasticum. Quam divisionem omnes fere admittunt, ut de jurisperitis constat ex Glos., in cap. *Cum pridem*, de Pactis, verb. *Illicita pactionis*; alia Glos., in cap. *Ex parte*, 1, de Officiis deleg., verb. *Dimittere*. Quam ibi Innocent., Hostiens., Abbas et alii appro-